

Oponentský posudek praktické diplomové práce Jan Karpíška

Na osobu Jana Karpíška mne před tím, než jsem se měl možnost s ním setkat osobně upozornili (zcela nezávisle na sobě) Michal Pěchouček, Jolana Ruchařová a Jiří David. Ačkoliv se s Janem Karpíškem znám nyní již rok osobně nelze se nezamyslet nad nabízející se otázkou: „co je pro tyto umělce na Karpíškovu pozornostihodné?“ Nabízí se porovnání jejich uměleckých východisek, principů a postojů. Ačkoliv si nemyslím, že by zmínění Karpíškovu tvorbu ovlivnili a na druhé straně by se jistě dalo najít mnoho umělců, ke kterým se diplomant jednoznačně hlásí, chtěl bych uvedených příměrů využít k zamyšlení nad přínosem a limity Janovy činnosti.

Vzhledem k tématu diplomové práce „Čas“ se nabízí jako první srovnání s cykly Michala Pěchoučka. Karpíšek má podobně šustivé jméno a i fyzická podoba by se dala najít. Hlavní podobností je však záliba v líčení příběhů v obraze spojená s místy trochu ilustrativním způsobem, jakým oba pracují se symboly. Pěchouček jako jeden z mála kvalitních umělců jeho generace vědomě reflektuje ve své tvorbě takzvaná „velká témata“ a „Čas“ k nim bezpochyby patří. Realizace výtvarného projektu na obecně závažné a nesčetněkrát zpracovávané téma vyžaduje po dnešním umělci obrovskou dávku tvůrčího sebevědomí. Navenek je sebevědomí většinou vnímáno jako negativní vlastnost, zejména, pokud se ukáže že autor nic nového k již dříve nadefinovanému obsahu nedodává. Jsme daleko ochotnější akceptovat skromně osobní výpovědi než obecná nafoukaná hesla. Jediná cesta, jak dnes sdělovat „Velká témata“ spočívá v jejich chytrém zabalení do akceptované osobní výpovědi. Pěchouček to ví velice dobře a přesto mu to někdy ujede. Nepochybuji, že i Karpíšek si svrchu zmíněná nebezpečí uvědomuje, nicméně například u obrazu „Ježci“ míra standardní obsahové i formální ilustrativnosti poněkud přetekla.

Po formální stránce lze obrazovou produkci Jana Karpíška charakterizovat jako „vědomě inzitivní“. To že si autor inzitivní formu s jakou zobrazuje symboly na svých obrazech uvědomuje z něj nečiní podvodníka, jak by se mohlo ze spojení obou slov zdát. Na tomto místě bych rád připomenul práci Jolany Ruchařové, která má místy právě podobný formální charakter. Forma přednesu je jedním z kódů, přes který lze obraz dešifrovat a použití primitivního výtvarného přednesu vždy lze vnímat jako odkaz na elementárnost s jakou autor zobrazenou zprávu chápe. Problematickým momentem inzitivní formy je ovšem její časté zneužití ve prospěch druhořadého výtvarnění. V případě tvorby Jana Karpíška se formální svár nedostatečně

poučené a kultivovaně primitivní formy stal výraznou vizuální daností. Jeho obrazy Hořících moravských vinic s Van Goghovou oblohou a Guru žeroucí kopr na pozadí výhledu do nějaké Šímovy krajiny považuji za nejlepší z prezentované série. Jejich výraznou kvalitu také spatřuji i jejich potenci sdělovat vytýčený obsah i bez zařazení v daném konceptu.

Pokud mám posuzovat Karpíškovu diplomku jako konceptuální počín, nejedná se o nijak zlomovou záležitost. Konceptuální stránka Karpíškovy diplomky se omezuje na vytýčení spektra výtvarných námětů ve kterých se předem dané a co se teoretické části práce týče nepříliš autorsky původní téma rozvíjí. Na koncept v Karpíškově podání ale nelze nahlížet standardně jako na onu známou vizuálně estetickou kategorii rozvíjenou ve druhé polovině minulého století. Různorodost přístupů a zdánlivě formálně nesourodé výstupy nabízejí srovnání s mnohonásobným nositelem pomyslného titulu „Nosič konceptuálního dříví do lesa a intelektuální šarlatán“, jímž se na naší scéně nepříliš honosí Jiří David. Skutečně formální nejednota díla je rušivým momentem při hodnocení kvalit umělce. V setrvávání u „identifikovatelné“ výtvarné formy dává umělec najevo osobní zainteresovanost v konkrétní oblasti a podporuje tak dojem že právě on – autor, respektive jeho dílo je již neodmyslitelnou součástí tématu samého. Osobně tomu říkám „ochcávat si rohy“. Ačkoliv uvedené etapě se umělec, který stojí o etablaci na scéně těžko vyhne, nejedná se rozhodně o nejzásadnější období z pohledu přínosu jeho tvorby. V rozptylu Karpíškových uměleckých aktivit (Radikála, Artfest Třeboň...) vidím stejně jako v různorodosti jeho diplomové práce jeho zaujatost tvorbou a problematikou výtvarného umění vůbec (jakkoliv mohou být součástí toho všeho i omyly).

Na začátku tohoto posudku jsem zmínil jména kolegů, jejichž reference mě na osobu a tvorbu Jana Karpíška upozornily. Skutečnost, že zmínění v Praze tvořící umělci zaregistrovali práci studenta brněnské FAVU by sama o sobě mohla být vnímána jako doporučení k udělení titulu „Magistr umění“, a to mimo jiné i proto, že ani titul „známý umělce XY“ mnoho neznamená, respektive nemůže jednoznačně anticipovat kvalitu umělecké produkce jeho nositele. Na druhou stranu oba druhy zmíněných „titulů“ referují o úrovni na které by se na tvorbu dané osoby mělo nahlížet a samozřejmě tvůrce zavazují. Jsem přesvědčen, že Jan Karpíšek si tyto skutečnosti uvědomuje a doporučuji jeho Diplomovou práci k přijetí s klasifikací „A“.

Milan Salák

Praha, květen 2005